

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครู
ในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

พระครูโสภณธรรมวัฒน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ปีการศึกษา 2548

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ISBN 974-9501-88-8

**THE APPLICATION OF THE BUDDHIST DOCTRINE
(DHAMMA) INTO THE TEACHER'S DAILY LIFE :**

**A STUDY OF THE TEACHER UNDER
NAKHON SI THAMMARAT MUNICIPAL**

PHRAKHRUSOPHONTHAMMAWATANA

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master
Degree of Art in Social Sciences for Development
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Academic Year 2005**

ISBN 974-9501-88-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำหลักกรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครู
ในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย

พระครูโสภณธรรมวัฒน์

สาขา

สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหม ทองชัย)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหม ทองชัย)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาตะกาญจน์)

.....กรรมการ

(อาจารย์พรศักดิ์ จินา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาตะกาญจน์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

วันที่ 31 เดือน มกราคม พ.ศ. 2549

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครู ในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	พระครูโสภณธรรมวัฒน์
สาขา	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหม ท่องชัย
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาระดับของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครูในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช และเพื่อเปรียบเทียบระดับของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของครูในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช ด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติระดับมงคลชีวิต ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ครูในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 202 ฉบับ ได้รับคืนมา 200 ฉบับ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for Window Statistical Package for the Social Sciences for Window) โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 และระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันโดยภาพรวมมีความคิดเห็นแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านพื้นฐานชีวิตพบว่าระดับของการนำหลักธรรมไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการนำเบญจศีลไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อเกี่ยวกับเพียรพยายามระวังที่จะให้ศีลที่สมาทานแล้วไม่บกพร่อง และข้อเกี่ยวกับปฏิบัติตามเจตนาที่จะไม่ละเมิดการพูดเท็จอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในเบญจธรรมพบว่ามีระดับของการนำหลักธรรมไปปฏิบัติสำคัญอย่างยิ่งอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อเกี่ยวกับตั้งใจเจตนาไม่ละเมิด

ลูกเมียผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลางและข้อเกี่ยวกับเพียรพยายาม สำนวมในกามารมณ้อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในเบญจธรรมพบว่ามระดับของการนำหลักธรรมไปปฏิบัติสำคัญอย่างยิ่ง อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อเกี่ยวกับตั้งใจเจตนาไม่ละเมียดลูกเมียผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง และ ข้อเกี่ยวกับเพียรพยายามสำวมในกามารมณ้อยู่ในระดับน้อย

1.2 ด้านมงคลชีวิต โดยภาพรวมครูมีระดับของการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อเกี่ยวกับพูดแต่คำจริงคำน่ารักและคำมีประโยชน์อยู่ในระดับน้อย

2. เปรียบเทียบระดับของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันของครูในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช

2.1 ความคิดเห็นของครูที่มีเพศแตกต่างกันพบว่ามีการนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันโดยภาพรวมแตกต่างกันทั้ง 2 ด้าน โดยเพศหญิง มีการนำหลักธรรมไปปฏิบัติมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความคิดเห็นของครูที่มีอายุแตกต่างกันพบว่าการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครูในสังกัดเทศบาลระหว่างการนำหลักธรรมด้าน พื้นฐานชีวิตไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันพบว่าครูในสังกัดเทศบาล นครนครศรีธรรมราชที่มีการศึกษาต่างกันมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The Title	The Application of the Buddhist Doctrine (Dhamma) into the Teacher's Daily Life : A Study of the Teacher under Nakhon Si Thammarat Municipal
The Author	Phrakhrusophonthammawatana
Program	Social Sciences for Development
Thesis Chairman	Assistant Professor Dr. Hem Thongchai
Thesis Advisors	Assistant Professor Dr. Maitree Jantra Associate Professor Wimol Dhamsri

This research aimed to study the application of the Buddhist Doctrine (Dhamma) into the daily life of the teacher who works under Nakhon Si Thammarat municipal. It also intended to compare the application of the Buddhist Doctrine into the daily life of the teacher who works under Nakhon Si Thammarat municipal in two levels: Basic-life and Blessing-life. To obtain information for an analysis, 202 questionnaires were distributed to the teacher who works under Nakhon Si Thammarat municipal. Then, the data were analyzed using the Statistical Package for the Social Science for Windows (SPSS). The SPSS program was used to find out frequency, arithmetic mean, standard deviation, t-test, and F-test scores. The results can be summarized as follows:

The findings were as follows :

1. The researcher received more questionnaire responses from female than male respondents. Most respondents were between 31-40 years old. They received a bachelor degree. Their level of agreement to apply the Buddhist Doctrine into their daily life was high.

1.1 In terms of the application of the Buddhist Doctrine to the Basic-life practice, the respondents' level of agreement was high. The researcher investigated the respondents' practices of the Five Percepts, the overall result revealed as high. However, the practices of generosity and truthfulness were found to be in a low level. Then, the researcher looked at the respondents' practices of the Five Ennobling Virtues, the overall result revealed as high. However, the practice of abstaining from sexual misconduct was found to be in a medium level. The practice of a sexual restraint was found to be low.

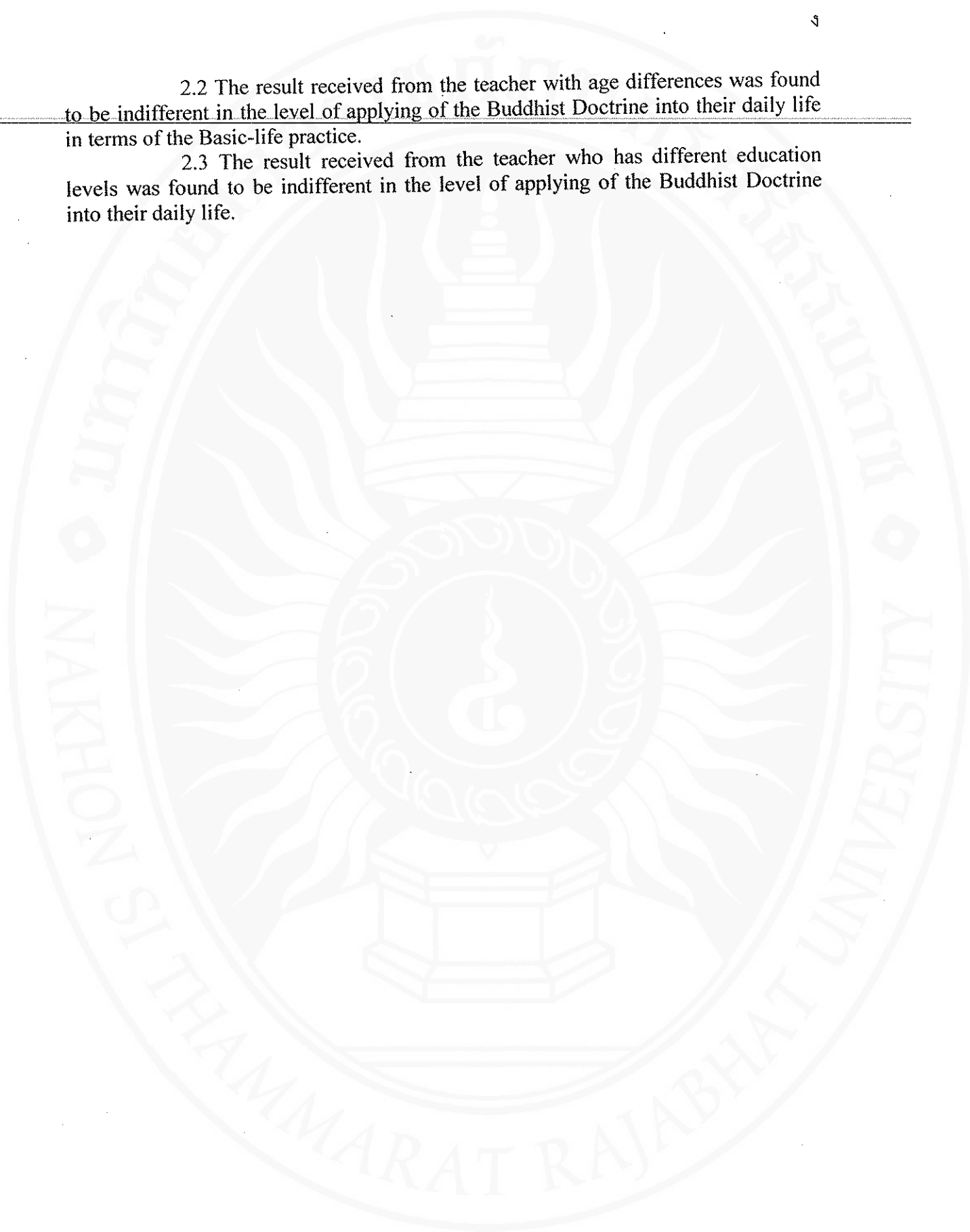
1.2 In terms of the application of Buddhist Doctrine to the Blessing-life practice, the result found that the teacher's level of applying the Buddhist Doctrine to the daily life was high. The result of the investigation of each item revealed as high as well. However, the practice of speaking of truthfulness, using polite vocabulary words and nice language were found to be in a low level.

2. The results of the comparison of the application of the Buddhist Doctrine into the daily life of the teacher who works under Nakhon Si Thammarat municipal revealed as follows:

2.1 The researcher investigated results by the respondents' gender differences and found that of the application of the Buddhist Doctrine into the daily life of the teacher differed into two levels. The statistical result revealed at the .01.

2.2 The result received from the teacher with age differences was found to be indifferent in the level of applying of the Buddhist Doctrine into their daily life in terms of the Basic-life practice.

2.3 The result received from the teacher who has different education levels was found to be indifferent in the level of applying of the Buddhist Doctrine into their daily life.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของ
ครูในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราชสำเร็จได้โดยสมบูรณ์ด้วยความกรุณาดูแลเอาใจใส่
ให้ความรู้เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแนวทางตลอดช่วงระยะเวลาของการศึกษาจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหม ทงชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา และรองศาสตราจารย์
วิมล คำศรี ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้บริหารคณะครูในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และบุคคลที่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้
คือเพื่อนทุกคนที่ให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณพระมหา
ราเชนทร์ จันทมาศ พระคณเดชะ ถาวโร ที่ช่วยประสานงานบางส่วน นายสมคิด ทิพย์เพ็ง ลูกศิษย์
ของข้าพเจ้าที่เป็นธุระช่วยเหลือหลายๆ ด้าน รวมทั้งอาจารย์สุชัชวาล นุ่นทอง อาจารย์ผู้บรรยาย
ประจำที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดพัฒนาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ผู้เป็นกำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอด คุณนิคม ภัคดีพันธ์ที่เอื้อเฟื้อความสะดวกในการเดินทาง

คุณประโยชน์ของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่พระนครธรรมธราจารย์ผู้เป็นอุปัชฌาย์
ของข้าพเจ้า คุณโยมพ่อโยมแม่ครูบาอาจารย์ผู้เขียนหนังสือและตำราทุกเล่มที่ผู้วิจัยได้รับ
แสงสว่างแห่งความรู้ความเข้าใจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จครั้งนี้

พระครูโสภณธรรมวัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การปฏิบัติระดับพื้นฐานชีวิต.....	9
เบญจศีล.....	9
คุณธรรม.....	18
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรม.....	23
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมแบบดูรา.....	29
การอบรมศีลธรรม.....	32
กระบวนการพัฒนาคุณธรรม.....	38
การปฏิบัติระดับมงคลชีวิต.....	44
มงคลชีวิต.....	44

บทที่	หน้า
กระบวนการปฏิบัติตามมงคลชีวิต.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม.....	62
ลักษณะของเครื่องมือ.....	62
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	70
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันของครูในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช.....	71
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	77
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผลการวิจัย.....	82
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	92
ประวัติผู้วิจัย.....	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	29
2 การแสดงขั้นตอนการปฏิบัติระดับมงคลชีวิต	48
3 หลักการปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตามอัตภาพ	52
4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรอิสระ	70
5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการนำหลักธรรม ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครูในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติระดับพื้นฐานชีวิตและการนำหลักธรรม ไปปฏิบัติระดับมงคลชีวิตพิจารณาโดยรวมและรายด้าน	71
6 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการนำหลักธรรม ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครูในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พิจารณาเป็นรายข้อด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติระดับพื้นฐานชีวิต	72
7 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการนำหลักธรรม ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของครูในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พิจารณาเป็นรายข้อด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติระดับมงคลชีวิต	75
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ด้านระดับพื้นฐานชีวิตและด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ระดับมงคลชีวิตกับเพศต่างกัน	78
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ด้านระดับพื้นฐานชีวิตและด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ระดับมงคลชีวิตกับอายุต่างกัน	78
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ด้านระดับพื้นฐานชีวิตและด้านการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ระดับมงคลชีวิตกับระดับการศึกษาต่างกัน	79